

Sygn. akt I ACa 430/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Protokolant	st. prot. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2012 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa J. M.

przeciwko E. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 15 marca 2012 r., sygn. akt I C 171/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej E. M. na rzecz powoda J. M. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego oraz kwotę 6052,20 (sześć tysięcy pięćdziesiąt dwa 20/100) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego.

IA Ca 430/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach zasądził od pozwanej E. M. na rzecz powoda J. M. kwotę 160 000 złotych wraz z odsetkami od dnia 7 września 2010 roku do dnia 15 marca 2012 roku w wysokości 13% w stosunku rocznym i od dnia 16 marca 2012 roku do dnia zapłaty z ustawowymi odsetkami (punkt I). W pozostałej części żądanie w zakresie ustawowych odsetek oddalił (punkt II). Zasądził od pozwanej E. M. na rzecz powoda J. M. kwotę 7 617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt III); nakazał pobrać od pozwanej E. M. na rzecz Skarbu Państwa – kasa Sądu Okręgowego w Siedlcach kwotę 4 000 złotych tytułem części opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony (punkt IV).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał na następujące ustalenia

i motywy swego rozstrzygnięcia:

W dniu (...)roku powód J. M. i pozwana E. M. zawarli związek małżeński. Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia (...)roku ich małżeństwo zostało rozwiązane. Do stycznia(...)roku strony zamieszkiwały wspólnie w budynku mieszkalnym położonym w S. przy ulicy (...).

W dniu (...)roku strony zawarły umowę majątkową małżeńską, mocą której rozszerzyli wspólność majątkową małżeńską na wszystkie przedmioty i prawa nabyte na podstawie umów darowizn przez każdego z nich przed i po zawarciu związku małżeńskiego.

Tego samego dnia w tej samej kancelarii małżonkowie zawarli kolejną umowę majątkową małżeńską, mocą której wyłączyli z dniem zawarcia umowy dotychczasową wspólność ustawową i umowną majątku nabytego przez oboje lub jednego z nich z jakiegokolwiek tytułu.

Powód i pozwana posiadali wspólny rachunek bankowy w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej Oddział w S. o numerze (...). Oboje byli upoważnieni do dokonywania operacji finansowych na tym rachunku.

W czasie trwania małżeństwa powód zajmował się prowadzeniem działalności gospodarczej, w szczególności naprawą elektroniki motoryzacyjnej. Powód uzyskiwał z tej działalności znaczne dochody. Pozwana pracowała zawodowo tylko do 2003 roku. Po zaprzestaniu w 2003 roku wykonywania pracy zarobkowej, pozwana E. M. pozostawała na utrzymaniu męża. Za jego wiedzą i zgodą dysponowała pieniędzmi zgromadzonymi na wspólnym rachunku i wydatkowała je m. in. na potrzeby rodziny. Na polecenie męża dokonywała też operacji finansowych związanych z płatnościami podatków i składek na ZUS, które związane były z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą.

W dniu (...)roku, strony zawarły umowę darowizny, na podstawie której powód J. M. przeniósł na pozwaną E. M. własność zabudowanej nieruchomości, położonej w S. przy ulicy (...), na której strony zamieszkiwały.

Tego samego dnia strony zawarły kolejną umowę majątkową małżeńską, mocą której wyłączyli wspólność ustawową majątkową małżeńską, poddając swoje stosunki majątkowe ustrojowi rozdzielności majątkowej.

Ponadto strony zawarły umowę o podział majątku dorobkowego. J. i E. M. ustalili, że w skład ich majątku dorobkowego wchodzi dwa samochody osobowe: marki R. o numerze rej. (...) i marki M. o numerze rej. (...). W wyniku podziału oba pojazdy przypadły na własność pozwanej E. M. bez spłat na rzecz męża J. M..

W dacie zawarcia powyższych umów pozwana E. M. nie posiadała jakichkolwiek środków pieniężnych, które stanowiłyby jej majątek odrębny.

W 2009 roku relacje pomiędzy stronami znacząco się pogorszyły. W tym okresie małżonkowie nie podejmowali żadnych wspólnych decyzji finansowych. Pozwana E. M., mając świadomość swojej sytuacji majątkowej oraz chcąc zabezpieczyć się przed negatywnymi skutkami pogarszającej się sytuacji rodzinnej, w dniu (...)roku wytransferowała ze wspólnego rachunku bankowego kwotę 98 742,73 zł. Dokonała przelewu tej kwoty na własne konto. Z kolei w dniu (...)roku dokonała wypłaty ze wspólnego konta kwoty 80 000 złotych. Pozwana wydała większość tych pieniędzy.

Obie powyższe kwoty stanowiły dochód z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej i należały do jego majątku osobistego. Pozwana nie poinformowała męża ani o fakcie pobrania pieniędzy z rachunku bankowego, ani o tym, na jakie cele zostały one wydatkowane.

Na początku 2010 roku doszło do dalszej eskalacji konfliktów i napięć pomiędzy małżonkami. W dniu (...)roku pozwana naruszyła posiadanie powoda w ten sposób, że nie wpuściła go do budynku mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...). W dniu (...)roku pozwana złożyła w Komendzie Miejskiej Policji w S. ustne zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez J. M., polegającego na kierowaniu wobec niej gróźb karalnych i zniszczeniu mienia.

W dniu (...)roku powód J. M. sporządził pisemne oświadczenie, w którym stwierdził, że „nie rości żadnych pretensji w kwestii finansowej do E. M.”.

W dniu (...)roku do Komendy Miejskiej Policji w S. wpłynęło pisemne oświadczenie pozwanej E. M., w którym stwierdziła, że w związku z uzgodnieniem z mężem wszystkich żywotnych spraw związanych z funkcjonowaniem rodziny i w związku ze zmianą postępowania męża, wniosła o umorzenie postępowania w sprawie. Postanowieniem z dnia

(...)roku dochodzenie prowadzone przeciwko J. M. zostało umorzone.

Wyrokiem z dnia (...)roku Sąd Okręgowy w S. zmienił wyrok sądu I instancji i przywrócił powodowi J. M. posiadanie budynku mieszkalnego położonego przy ulicy (...) w S. w części mieszkalnej.

W piśmie z dnia (...)roku powód wezwał pozwaną do zwrotu kwoty 160 000 złotych w terminie 7 dni od wezwania. Złożył jednocześnie pisemne oświadczenie, w którym uchylił się od skutków prawnych oświadczenia z dnia (...)roku. Pozwana otrzymała pisemne wezwanie do zapłaty w dniu (...) roku, ale do chwili obecnej nie oddała powodowi żądanej kwoty.

Powód w sprawie wnosił o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda 160000zł pobranej przez pozwaną z majątku powoda.

Sąd Okręgowy uznał roszczenie za uzasadnione.

Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do przyjęcia, że dokonując podziału majątku, strony ograniczyły podział jedynie do części składników majątkowych. W jego ocenie w dniu 3 stycznia 2005 roku majątek wspólny małżonków stanowiły wyłącznie dwa samochody osobowe, stanowiące przedmiot umowy o podział majątku dorobkowego.

W ocenie tego Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania pozwanej E. M., która przyznała, że na datę 2005 roku nie dysponowała żadnymi oszczędnościami, dają podstawę do przyjęcia, iż środki finansowe zgromadzone na rachunku bankowym prowadzonym w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej Oddział w S. o numerze (...), stanowiły majątek osobisty powoda J. M.. Wprawdzie pozwana E. M. zeznała, że w okresie od 2005 do 2009 roku wpłacała na wspólny rachunek stron pieniądze, które otrzymywała od męża tytułem zabezpieczenia na starość, a także pieniądze otrzymywane od siostry w łącznej kwocie 40 000 złotych, jednakże nie przedstawiła jakiegokolwiek dowodu na poparcie swoich twierdzeń.

Zgodnie z regulaminem rachunku bankowego stron pozwana była uprawniona do podjęcia zgromadzonych na nim środków, jednakże istniejący pomiędzy małżonkami w 2009 roku ustrój rozdzielności majątkowej nie uprawniał jej do wydatkowania tych środków bez wiedzy i zgody powoda. Zarządzać i rozporządzać tymi pieniędzmi mógł wyłącznie powód J. M..

Sąd Okręgowy wskazał jednocześnie, iż oświadczenie powoda J. M. z dnia (...)roku, na które powołuje się strona pozwana, pozbawione jest w sprawie niniejszej jakiegokolwiek doniosłości prawnej z uwagi na to, iż nie zostało w nim dostateczny sposób sprecyzowane, o jakiego rodzaju „pretensje w kwestiach finansowych” chodzi. Nie może być ono również uznane za poza procesowe zrzeczenie się roszczenia. Jeżeli pozwana – zgodnie ze swoimi wyjaśnieniami - w (...) ze wspólnego rachunku bankowego wypłaciła pieniądze stanowiące jej majątek odrębny, to niezrozumiałym jest do jakich „pretensji finansowych” nawiązywał powód w piśmie z(...)

Zdaniem Sądu Okręgowego nie można także abstrahować od okoliczności, w jakich zostało sporządzone pismo z dnia (...). W szczególności Sąd pierwszej instancji podkreślił, że na kilka dni przed sporządzeniem pisma z dnia 5 lutego pozwana złożyła w Komendzie Miejskiej Policji w S. zawiadomienie o popełnieniu przez powoda przestępstwa kierowania gróźb karalnych i zniszczenia mienia, po czym – po złożeniu przedmiotowego oświadczenia przez powoda – wniosła o umorzenie toczącego się postępowania. Mając na uwadze powyższą argumentację, Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie powoda i zasądził na jego rzecz od pozwanej kwotę 160 000 złotych.

Roszczenie powoda stało się wymagalne po upływie 7 dni od daty odebrania przez pozwaną wezwania do zapłaty, co nastąpiło w dniu (...) roku. Z tego względu Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda odsetki za opóźnienie od dnia (...) roku, nie zaś – jak domagała się strona powodowa – od dnia (...) roku, a w pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek oddalił.

Opisany wyrok zaskarżyła w całości strona pozwana. Rozstrzygnięciu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 60 k.c. poprzez bezzasadne uznanie przez Sąd, że oświadczenie powoda z dnia (...) roku, zawarte na karcie 44, nie ma żadnego znaczenia w sprawie w sytuacji, kiedy powód w powołanym piśmie wprost odnosi się do wzajemnych rozliczeń z pozwaną i ich stanu na wspomnianą datę;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia przez Sąd orzekający zabranego w sprawie materiału, co powinno stanowić obraz logicznego procesu myślowego, który doprowadził Sąd do określonego rozstrzygnięcia w sprawie, a nie w wybiórczym przytoczeniu wyłącznie tych dowodów, które pasują do „koncepcji” orzeczenia i pominięcie dowodów obrazujących w sposób radykalnie odmienny wzajemne relacje stron, to zaś rażąco odbiega od obowiązku nałożonego na Sąd, polegającego na swobodnej, a nie dowolnej ocenie dowodów;

- art. 328 § 2 k.p.c. polegającego na tym, iż motywy zaskarżonego orzeczenia nie dają odpowiedzi tak co do oceny przez Sąd prawnego charakteru relacji finansowych pomiędzy stronami, jak i kompleksowej analizy materiału dowodowego; podkreślenia wymaga fakt, że uzasadnienie stanowi przytoczenie argumentacji wyłącznie zbieżnej z koncepcją orzeczenia Sądu, zaś dowody, które świadczą o odmiennych relacjach, są pomijane bądź irracjonalnie interpretowane (vide zeznania P. M.).

Wskazując na powyższe pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów. Ewentualnie wniosła o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powód wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego oraz zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego w związku z wydanym i wykonanym w postępowaniu egzekucyjnym zabezpieczeniem.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona. Uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji spełnia wszelkie wymogi stawiane w art. 328 § 2 kpc. Również brak jest podstaw do zarzucenia Sądowi pierwszej instancji naruszenia art. 233 § 1 kpc w zakresie dotyczącym swobodnej oceny materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy szczegółowo odtworzył stan relacji osobistych i majątkowych pomiędzy stronami od roku 1996r. Ustalenia te mają podstawę w przedstawionych Sądowi dokumentach. W ich świetle nie budzi wątpliwości fakt, że w dniach (...) pozwana pobrała z rachunku bankowego powoda pieniądze stanowiące jego majątek odrębny, a dokonując ich przelewu na rachunek własny, de facto przywłaszczyła pieniądze powoda. Okoliczności te pozwana częściowo potwierdziła przyznając fakt dokonania transferu bez wiedzy i zgody męża. Fakt, że strony w datach transferów nie miały majątku wspólnego wynikał z zawartej umowy z dnia (...), mocą której z dniem zawarcia umowy małżonkowie wyłączyli dotychczasową wspólność ustawową i umowną majątku nabytego przez oboje lub jednego z nich z jakiegokolwiek tytułu.

Późniejsza umowa w tym przedmiocie z dnia (...) stanowiła jedynie powtórzenie postanowień umowy z (...). i nie kreowała nowego stanu prawnego pomiędzy stronami w tym zakresie. Niemniej jednak w dacie (...) została zawarta umowa o podział dotychczasowego majątku wspólnego, która określała przedmiot majątku wspólnego i znosiła

współwłasność tego majątku poprzez przyznanie go w całości pozwanej. Od tego czasu zatem strony nie miały żadnego majątku, co do którego pozostawałyby współwłaścicielami.

Niewątpliwie zatem środki zdeponowane przez pozwanego na rachunku bankowym po (...) stanowiły wyłączną własność powoda. Natomiast twierdzenia pozwanej jakoby na wskazanym koncie pozwana zdeponowała kwoty stanowiące jej majątek osobisty Sąd słusznie uznał za nieudowodnione z przyczyn szczegółowo wskazanych w uzasadnieniu wyroku.

Roszczenie powoda było zatem uzasadnione na podstawie art. 415 kc.

Pozwana wnosząc o oddalenie powództwa powoływała się na oświadczenie powoda z dnia (...), w którym stwierdzał, że nie zgłasza żadnych „pretensji finansowych” wobec pozwanej.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. to pozwaną obciążał dowód na okoliczność, że powód na skutek oświadczenia z dnia (...) zrzekł się roszczenia przysługującego mu wobec powódki z tytułu bezprawnego przywłaszczenia przez nią kwot pobranych z konta powoda w dniach 5 maja i 7 grudnia.

Sąd Apelacyjny przychylił się do oceny Sądu Okręgowego, że przedstawione przez pozwaną enigmatyczne oświadczenie woli powoda z dnia (...) jest niewystarczające do uznania zrzeczenia się opisanego wyżej roszczenia przez powoda.

Przede wszystkim treść tego oświadczenia nie pozwala na identyfikację roszczeń powoda, których ten miałby się zrzec wskutek powyższego oświadczenia. Skoro oświadczenie to miałoby prowadzić do zrzeczenia się roszczenia przez powoda winno szczegółowo precyzować jakie roszczenia powoda są przedmiotem tego oświadczenia, jakich roszczeń oświadczenie to dotyczy. Oświadczenie woli powoda winno być - w interesie pozwanej - precyzyjne i jednoznaczne. Wymóg ten winien być spełniony tym bardziej, że roszczenie powoda wobec pozwanej wynika z działania mającego wszelkie znamiona deliktu, polegającego na przywłaszczeniu majątku powoda. Skoro zatem pomimo takich cech działania pozwanej powód miałby rezygnować z wszelkich roszczeń wobec powódki z tego tytułu, zamiar zrzeczenia się tego konkretnego roszczenia przez powoda winien wynikać z jednoznacznej treści jego oświadczenia.

W interesie pozwanej leżało zatem aby treść oświadczenia złożonego przez powoda nie budziła w tym zakresie żadnych wątpliwości.

Ponadto z relacji majątkowych pomiędzy stronami nie wynika, że strony pozostawały w relacjach wymagających wzajemnych rozliczeń. Wspólność majątkowa była zniesiona i przeprowadzono podział majątku dorobkowego. Skoro tak, blankietowe oświadczenie woli powoda musi – jak wskazał Sąd Okręgowy – budzić wątpliwości, co do skutku objętego zamiarem przez pozwanego przy składaniu oświadczenia woli.

Wielce prawdopodobnym jest to, że lapidarna treść oświadczenia, którą zadowolili się pozwana wynikała z zamiaru nadania oświadczeniu powoda najbardziej ogólnego charakteru. Celem takiego działania było ukrycie przed pozwanym faktu przewłaszczenia środków finansowych powoda w obawie, że gdyby oświadczenie powoda miało charakter bardziej szczegółowo, powód nie złożyłby oświadczenia tej treści.

Powyższe wnioski Sądu uzasadniają także okoliczności dotyczące relacji pomiędzy stronami w dacie sporządzenia oświadczenia, wynikające z faktu konfliktu małżeńskiego i toczącej się sprawy rozwodowej pomiędzy stronami, naruszenia przez pozwaną powodowi posiadania mieszkania, awantury do jakiej doszło pomiędzy stronami z tego tytułu w styczniu 2010r. oraz wniesienia, a następnie po złożeniu oświadczenia przez powoda umorzenia postępowania karnego - wszczętego wprawdzie z inicjatywy pozwanej, a następnie po jej oświadczeniu umorzonego.

W materiale dowodowym sprawy nie zostały przedstawione przez pozwaną żadne dowody na okoliczność, że powód w dniu składania tego oświadczenia wiedział o przewłaszczeniu przez pozwaną kwot pobranych z jego konta. Nie zostały przedstawione także żadne dowody na okoliczność, że składając powyższe oświadczenie powód zrzekał się roszczeń wobec powódki z tytułu przewłaszczenia przez nią jego pieniędzy. Niewątpliwie zaś skarga o ściganie złożona przez

pozwaną przeciwko powodowi z jednej strony była czynnikiem przymuszającym powoda do złożenia oświadczenia woli, z drugiej strony awantura, do której doszło pomiędzy stronami wskutek naruszenia pozwanemu posiadania mieszkania mogła być źródłem przekonania powoda, że owe „pretensje finansowe” dotyczą wyłącznie następstw naruszenia mu posiadania mieszkania.

Z tych względów Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że brak jest wystarczających dowodów w sprawie by uznać, że oświadczenia złożone przez powoda w dniu (...). skutkowało wygaśnięciem roszczenia powoda wobec pozwanej z tytułu przywłaszczenia przez nią środków pieniężnych powoda wskutek jego zrzeczenia się roszczenia przez powoda.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację pozwanej i na podstawie art. 108 § 1 kpc i art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 745 § 1 kpc oraz na podstawie § 2 ust. 2, § 6 pkt 6 w zw. z § ust. 1 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz.U. 163, poz.1348] zasądził od pozwanej na rzecz powoda 2 700zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym oraz 6 052,20zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego ustalonych postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. z dnia (...).[k. 259].